

Begeleidingsgids onderbouw

Schooljaar 2026-2027

Begeleidingsgids onderbouw 2025-2026

Dit halve jaar begeleidt u een student die na het eerste jaar van de opleiding mag beginnen aan zijn tweede. De komende maanden maakt hij kennis met wat het vraagt om onderwijs te verzorgen aan het jonge kind.

Goed onderwijs aan jonge kinderen wordt bepaald door verschillende factoren: de student moet weten hoe hij contact weet te leggen met jonge kinderen en moet herkennen dat kinderen verschillende onderwijsbehoeften hebben en hoe hij daar het best op in kan spelen. Dat betekent allereerst dat studenten hun leerlingen goed moeten leren waarnemen en begrijpen. Want pas dan kan een kansrijk onderwijsaanbod ontworpen worden. In de opleiding wordt de student ondersteund met informatie over de ontwikkeling van jonge kinderen én over de verschillende leerlijnen van de vak- en vormingsgebieden. Het model van handelingsgericht werken staat daarbij centraal:

- Kijk goed naar je leerlingen: neem waar wat zij doen en laten.
- Probeer te begrijpen wat hun behoeften zijn
- Maak op basis hiervan een ontwerp voor een of meer activiteiten
- Voer de activiteit uit en vraag je daarna af in hoeverre je erin geslaagd bent aan te sluiten bij wat leerlingen nodig hebben.

In de opleiding wordt uitgebreid aandacht besteed aan hoe je een 'rijke', uitdagende leeromgeving ontwerpt waarin leerlingen uitgedaagd worden om tot leerervaringen te komen. Ook worden studenten ondersteund bij het vormgeven van thematisch ontwikkelingsgerichte activiteiten.

In de opleiding staat een aantal modules centraal die een directe relatie met de stage hebben. In die modules worden opdrachten geformuleerd die 'verplicht' zijn: ze leiden tot een werkstuk

'Wat verschillend zijn die kinderen!'

'Het lokaal ziet er wel anders uit dan wat ik tot nu toe gezien heb.'

'Het valt op hoe de leerkracht vragen stelt om het denken van de leerlingen bij hun spel te stimuleren.'

'Uitdagend om zelf thema's en activiteiten te mogen ontwerpen.'

Wat mag u van de student verwachten?

- Dagelijks worden twee tot drie activiteiten verzorgd.
- De student bereidt zijn activiteiten voor met het voorbereidingsformulier.
- De student bespreekt met u zijn ideeën en ervaringen.
- De student is ruim op tijd aanwezig en neemt tijd om zaken met u te bespreken.
- De student zoekt de samenwerking met andere studenten binnen de opleidingsschool.
- De student houdt zijn activiteiten in de gehele stageperiode bij op het activiteitenformulier voor de onderbouw.

Module 1 Het kindportret

Aan deze module werken de studenten de eerste helft van de stage.

In de module KINDPORTRET verkrijgen studenten inzicht in de ontwikkeling van jonge kinderen en de leerlijnen van verschillende vak- en vormingsgebieden en maken zij op basis hiervan een passend onderwijsaanbod. Ze verdiepen zich in de motorische, cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van het jonge kind. Er wordt aandacht besteed aan de doelen en leer- en ontwikkelingslijnen van verschillende vak- en vormingsgebieden en welke didactische aanpak dit vraagt. Er wordt benadrukt hoe belangrijk het is goede contacten te onderhouden met ouders van leerlingen. Er worden trainingen aangeboden om de eerste vaardigheden te ontwikkelen in het voeren van ouder- en kindgesprekken. Het is belangrijk voor studenten om te weten wat de bijzondere achtergronden en de levensloop van leerlingen zijn.

Wat betekent dat voor u?

De student kiest in overleg met u twee leerlingen waarin hij zich in het eerste deel van de stage gaat verdiepen. Die keuze moet voor de student mogelijk maken deze twee leerlingen te kunnen observeren, met hen in gesprek te gaan en hun werk te bekijken. Mogelijk biedt het leerlingvolgsysteem relevante informatie, of kunt u in gesprek met de student meer vertellen over de leefomstandigheden en de ontwikkeling van deze leerlingen. Help de student wanneer hij een gesprek(je) wil voeren met de ouders of verzorgers van deze leerlingen. Na deze fase van 'waarnemen en begrijpen', probeert de student aanbevelingen te formuleren op motorisch, sociaal-emotioneel of cognitief gebied en ontwerpt en plant een bij de aanbevelingen passend tweetal activiteiten voor deze leerlingen. Hij voert deze activiteiten uit. Denk -waar dat kan- mee met de student en geef hem tussentijds feedback. Uiteindelijk leidt dit tot een werkstuk dat in de opleiding wordt beoordeeld. We hopen dat u bereid bent onderstaand feedbackformulier kindportret in te vullen.

In de opleiding werkt de student aan de module Kindportret. Geef de student feedback op de ontwikkelde activiteiten voor deze module.

Feedbackformulier mentor Kindportret onderbouw		
Waarın kan de beschrijving van de leerlingen beter?	Criterium voor een voldoende beschrijving	Waarın stijgt de beschrijving van de leerlingen boven het niveau uit?
	Je beschrijft per kind wat je op basis van de gesprekken met de leerlingen, ouder(s)/verzorger(s) en de mentor hebt waargenomen met betrekking tot de: • levensloop • leef- en belevingswereld • basissenmerken (nieuwsgierigheid, zelfvertrouwen en emotioneel vrij zijn)	
	Je brengt op basis van observaties de ontwikkeling van de twee gekozen leerlingen in kaart met betrekking tot de: • motorische ontwikkeling (grote en kleine motoriek) • cognitieve ontwikkeling (rekenen en taal) • persoonsontwikkeling (sociaal emotioneel, zelfbeeld)	
	Je beschrijft per kind een conclusie en ontwikkelpunten m.b.t. de drie verschillende ontwikkelingsgebieden en het verband hiertussen.	
Naam student:		
Naam basisschool:		
Naam mentor:		
Datum + handtekening mentor:		

Module 2 Een rijke leeromgeving

De student werkt de gehele stageperiode aan deze module.

Lokalen voor jonge kinderen kenmerken zich altijd door een speelleeromgeving waarin verschillende materialen en activiteiten een plek krijgen, bijvoorbeeld in hoeken of buiten de klas. Zo’n speelleeromgeving is beredeneerd ontworpen. Dit betekent dat de speelleeromgeving is afgestemd op verschillende ontwikkelingsgebieden, leerlijnen en behoeften van kinderen. Het is de bedoeling dat studenten bij het ontwerpen van een speelleeromgeving rekening houden met manieren om initiatief van kinderen te ontlokken en interactie tussen kinderen tot stand te brengen. Met andere woorden: met een speelleeromgeving wil je betrokkenheid van kinderen stimuleren. Ze leren dat je als leerkracht activiteiten ontwerpt – rekening houdend met de kinderen – en dat je vervolgens observeert wat er gebeurt. Zo kunnen ze bijvoorbeeld observeren hoe betrokken kinderen zijn bij verschillende activiteiten en hoe ze die betrokkenheid laten zien. Ook zijn ze erop gericht om, bijvoorbeeld door middel van spelinterventies, de ontwikkeling en betrokkenheid van kinderen tijdens de uitvoering te stimuleren.

In deze module werken studenten in de opleiding samen in een ontwerpteam. Centraal in dat team staat de (onderzoeks)vraag: ‘Hoe kan een basisschoolleerkracht betrokkenheid van jonge kinderen vergroten binnen een betekenisvolle speelleeromgeving?’

De module kent drie fasen: onderstaand schema maakt duidelijk wat er gebeurt en wat daarin uw rol kan zijn.

Fase en looptijd	Inhoud	Rol van de mentor
1 (+/- 6 weken)	De student bestudeert de manier waarop in zijn opleidingsschool de speelleeromgevingen zijn vormgegeven. Hij duikt in de literatuur over het stimuleren van betrokkenheid van leerlingen en observeert drie maal in de klas. Hierbij staan respectievelijk centraal: het leerkrachthandelen, de vormgeving van de speelleeromgeving en de betrokkenheid van de leerlingen.	Vertel de student over uw speelleeromgeving en wat daarin de accenten zijn die u legt. Hoe stimuleert u de betrokkenheid van leerlingen? Deel mooie ervaringen. Maak observaties mogelijk en bespreek de bevindingen na met de student.
2 (+/- 5 weken)	Binnen het ontwerpteam op Iselinge worden ontwerpprincipes vastgesteld. De student ontwerpt daarna een speelleeromgeving voor zijn opleidingsschool.	Geef de student feedback over zijn ontwerp. Maak afspraken met de student over de manier waarop hij de totstandkoming van de omgeving gaat vastleggen (foto’s en/of video).
3 (+/- 6 weken)	De speelleeromgeving staat open voor de leerlingen. De student bedenkt in het ontwerpteam op welke wijze hij gaat bepalen of de speelleeromgeving de betrokkenheid van leerlingen heeft bevorderd (effectmeting). De ervaringen worden geëvalueerd.	Evalueer samen met de student de opgedane leerervaringen. Wat heeft het gedaan met de leerlingen? Wat zou het ontwerp nog kunnen verbeteren?

Module 3 Thematisch ontwikkelingsgericht aanbod

Aan deze module werken de studenten de tweede helft van de stage.

Jonge kinderen leven voluit. Zij verwonderen zich, laten zich verrassen, stappen in en haken aan bij alles wat betekenisvol is. Ze grijpen kansen in elke situatie om te spelen en nieuwe dingen te ontdekken. Spel is een belangrijk deel van hun leven en van grote waarde voor leren en ontwikkelen. Op de meeste scholen wordt onderwijs aan het jonge kind aangeboden in de vorm van thema’s die aansluiten bij de actualiteit en de leefwereld van de leerlingen. De activiteiten zijn voor alle leerlingen betekenisvol, uitdagend en nodigen uit tot initiatief. Het aanbod wordt beredeneerd ontworpen en spel vervult daarbij een belangrijke rol. De leerkracht zorgt ervoor dat spelactiviteiten een meerwaarde krijgen voor de brede ontwikkeling van kinderen. In spel komen de verschillende verbindingen tussen verschillende vak- en vormingsgebieden voor kinderen logisch en betekenisvol aan bod.

In deze module leren studenten hoe ze een doordacht thematisch ontwikkelingsgericht aanbod kunnen creëren waarbij spel een belangrijke rol speelt. Ze krijgen inzicht in de theoretische achtergrond van ontwikkelingsgericht onderwijs en een spel-georiënteerd curriculum in de onderbouw en doet daarnaast ervaring op in de praktische uitwerking ervan in uitdagende speel-leersituaties voor jonge kinderen.

In onderstaand overzicht leest u wat de student gaat doen en wat uw rol daarbij kan zijn.

Wat doet de student	Wat is uw rol
De student bepaalt een origineel thema en stemt dat af in de stage.	Overleg met de student over de kansen en mogelijkheden van het thema.
De student ontwerpt een thematisch ontwikkelingsgericht aanbod voor een week.	Geef feedback op de plannen van de student.
Een deel van het thema wordt in de praktijk uitgevoerd: minstens twee stagedagen. Tijdens deze dagen verzorgt de student in ieder geval een (inter)actieve inleiding op het thema én voert hij minstens een activiteit uit met verschillende speelleeractiviteiten.	Stem de planning af: de minimumeisen zijn geformuleerd, maar in overleg kan het thema meer aandacht krijgen.
Uiteindelijk leidt dit tot een werkstuk dat op de opleiding wordt beoordeeld	

We hopen dat u tijd vindt om het feedbackformulier Thematisch Onderwijs in te vullen (bijlage 1).

Module 4 Bewegingsonderwijs

In deze training leren studenten hoe ze een goede les bewegingsonderwijs kunnen geven aan het jonge kind. Tijdens de werkgroepen op Iselinge Hogeschool wordt aandacht besteed aan het organiseren, begeleiden en reflecteren van een les bewegingsonderwijs.

Bij de begeleiding van de student kunt u feedback geven aan de hand van onderstaand overzicht.

- 1 Wilden de leerlingen graag bewegen?
- 2 Hadden de leerlingen het gevoel de activiteiten te kunnen uitvoeren?
- 3 Heb je gebruik gemaakt van verschillende leerlijnen?
- 4 Was er voldoende rust tijdens de uitleg en wisselmomenten?
- 5 Hebben de leerlingen per activiteit voldoende oefenbeurten gehad?
- 6 Hebben de leerlingen op verschillende manieren gespeeld (avontuurlijk, samenwerkend, ontdekkend)?
- 7 Hebben de leerlingen kunnen samenwerken?
- 8 Verliep de les ordelijk, overzichtelijk?
- 9 Konden de leerlingen alle activiteiten zelfstandig uitvoeren?

Module 5 Vakdidactisch Dossier

Met het vakdidactisch dossier bouwt de student een portfolio op. We verwachten van u dat u de student ruimte biedt om vakken uit te voeren die misschien op andere dagen gepland staan, of minder vaak voorkomen in het curriculum. Aan het dossier kan de student anderhalf jaar werken. Stimuleer dat studenten een viertal activiteiten tijdens de onderbouwstage ontwerpen en uitvoeren

Hieronder volgt de inhoud van het complete dossier. Wij sturen de studenten aan 4 verschillende lessen te geven per taakbekwame fase.

Het dossier van de student bevat uiteindelijk het volgende:

- 12 lesvoorbereidingsformulieren
- 2 lessen muziek
- 2 lessen beeldende vorming
- 2 lessen dans en of drama
- 2 lessen geschiedenis
- 2 lessen aardrijkskunde
- 2 lessen natuur en/of techniek
- Er wordt gebruikgemaakt van de evaluatieformulieren, aandachtspunten en bespreekvragen die voor het vakgebied beschikbaar zijn in de begeleidingsgids
- Per les een evaluatie van de mentor

Verdere Stagesuggesties

Hierboven werden de taken beschreven die studenten moeten uitvoeren om in de opleiding hun studiepunten verwerven. Maar daarnaast bent u samen met de student vrij om andere uitdagingen op te pakken. Hieronder ziet u voor de verschillende vak- en vormingsgebieden zinvolle stage-ideeën.

1 .Taal

Werken aan Boekoriëntatie en Verhaalbegrip

- De student leest in een kleine groep interactief voor. Bij voorkeur selecteert de student zelf een (prenten) boek, passend bij het thema.
- Tijdens het interactief voorlezen werkt de student bewust aan een van de tussendoelen beginnende geletterdheid, te weten: 'Boekoriëntatie' en/of 'Verhaalbegrip'. Zo kan de student met de leerlingen praten over de illustraties van het boek en over de relatie tekst en beeld. Ook kan hij leerlingen vragen om op basis van de kافت of het begin van het verhaal te voorspellen waar het verhaal (verder) over gaat.
- Voor het tussendoel 'Verhaalbegrip' kan hij leerlingen het verhaal laten navertellen c.q. naspelen met of zonder behulp van de illustraties.

Werken aan fonologisch en fonemisch bewustzijn, en aan letterkennis

- De student bekijkt de opzet, de docentenhandleiding/-toelichting en de werkvormen in de Map Fonemisch Bewustzijn (op vrijwel elke basisschool aanwezig). De student voert enkele van de werkvormen van deze map uit (eventueel met aanpassing).
- De student bespreekt met de mentor de verschillen tussen fonologisch en fonemisch bewustzijn van de leerlingen, en bespreekt de doelen voor letterkennis die de school heeft in de onderbouw.

Werken aan voorbereidend schrijven

- De student stimuleert het voorbereidend schrijven van de leerlingen in groep 1 en 2. Hij richt bijvoorbeeld een schrijfhoek in en werkt met leerlingen aan de doelen van voorbereidend schrijven (SLO). Hij laat de leerlingen oefenen met allerlei schrijfmateriaal en laat hen vertellen wat het zelfgeschrevene betekent. Hij zorgt ervoor dat de leerlingen letters kunnen versieren en benoemen. Hij laat leerlingen oefenen met het schrijven van bekende woorden, bijvoorbeeld die van de eigen naam.

Werken aan de deelvaardigheden van het lezen en schrijven

- De student ontwerpt activiteiten waarbij leerlingen moeten werken aan een of meer auditieve of visuele deelvaardigheden van het lezen en schrijven: objectivatie, auditieve of visuele discriminatie, auditieve of visuele analyse en synthese, klank- of letterpositie bepalen of temporeel en spatieel ordenen. De deelvaardigheden 'discriminatie', 'positie bepalen' en 'ordenen' kunnen in groep 1 ook worden uitgevoerd met plaatjes en pictogrammen.

Werken aan woordenschat

- De student biedt aan de hand van een thema 10 - 15 nieuwe woorden aan waarvan de leerlingen de betekenissen moeten leren. Deze woorden zijn zowel inhoudswoorden als functiewoorden. De student past vervolgens het didactisch model voor woordenschatonderwijs, De Viertakt, toe met daarin de fasen: voorbereiden, semantiseren, consolideren en controleren. De student ontwerpt voor het consolideren verschillende werkvormen in toenemende moeilijkheidsgraad: van passief naar actief, van begrijpen naar toepassen.
- De student maakt bij woordenschatonderwijs gebruik van betekenisvol materiaal: (prenten)boeken, praatplaten, verteltafel of vertelmuur etc.

Werken met poëzie / werken aan taalbewustzijn

- De student zoek een gedicht dat aansluit op het thema of op wat er speelt in de klas. Hij leest het gedicht een of meer keren voor. De student ontwerpt een passende verwerkingsopdracht bij het gedicht. Daarbij kan hij ook werken aan het tussendoel Taalbewustzijn: leerlingen kunnen reageren op en werken met bepaalde klankpatronen in woorden, zoals eindrijm en beginrijm.

En: lezen de studenten voor? Evalueer dan na afloop aan de hand van de volgende aandachtspunten:

Voorafgaand

- Laat de student de leerlingen voorspellingen formuleren?
 - aan de hand van de kaft
 - over wie zal het gaan, denk je?
 - waar zal het verhaal zich afspelen?
 - wat zal er gebeuren?

Tijdens

- Leest de student rustig voor?
- Reageert hij op vragen/opmerkingen?
- Stelt hij zelf relevante vragen?
- Worden moeilijke begrippen goed uitgelegd?
- Komen (alle) kinderen aan het woord?

Na afloop

- Komt de student terug op de voorspellingen?
- Worden kinderen uitgenodigd te verwoorden wat het probleem en de oplossing van het verhaal waren?
- Worden leerlingen uitgenodigd om het verhaal samen te vatten?

2. Rekenen

Tijdens de werkgroepen op Iselinge leren studenten wat jonge kinderen aan het einde van groep 2 moeten kennen en kunnen. De opleiding hanteert daarbij de doelenkaart van het SLO (2019) en zoomen in op de domeinen Getallen, Meten en Meetkunde. We vinden het belangrijk dat studenten weten hoe de ontwikkeling van kinderen verloopt en daarbij vakdidactische begrippen kan gebruiken. Als mentor mag je van de student verwachten dat hij deze begrippen kan toepassen wanneer jullie spreken over speelleeractiviteiten en de ontwikkeling van kinderen naar aanleiding van bijvoorbeeld observaties.

Vakdidactische begrippen

Getallen

Studenten leren hoe de ontwikkeling van leren tellen verloopt en kennen de begrippen: akoestisch tellen, asynchroon tellen, synchroon tellen en resultaatief tellen. Ook weten ze dat het belangrijk is om structuren aan te bieden, zoals de vijfstructuur, dobbelsteenstructuur en vingerbeelden, zodat kinderen leren verkort te tellen.

Meten

Studenten leren hoe de leerlijn van meten verloopt en kennen de begrippen: vergelijken, ordenen, afpassen met een natuurlijke maat, meten met een meetinstrument. Ook weten studenten dat kinderen verschillende grootheden leren meten, namelijk: lengte/omtrek, oppervlakte, inhoud, gewicht, temperatuur, tijd en geld.

Meetkunde

Studenten kennen de drie deelgebieden van meetkunde: oriënteren in de ruimte, construeren en opereren met vormen en figuren en passende begrippen daarbij, zoals routes, constructiemateriaal, symmetrie, patronen en schaduwen.

Speelleeromgeving rekenen

Studenten leren hoe ze rekenen kunnen vormgeven in een rijke speelleeromgeving. Denk hierbij aan het gebruik van prentenboeken, het inrichten van hoeken en kiezen van rekenmaterialen. Studenten oefenen met het kijken met rekenogen naar prentenboeken. Welke rekenvragen stel je en hoe kan je hierbij variëren in de Taxonomie van Bloom? Als mentor kan je de student begeleiden in het stellen van gevarieerde rekenvragen bij een prentenboek. Ook gaan studenten vervolgactiviteiten rondom rekenen bedenken bij een prentenboek. Hierbij leren ze rekening te houden met de niveaus in het handelingsmodel.

Afbeelding 1. Handelingsmodel (Van Groenestijn, Borghouts & Jansen, 2011).

Mentaal Handelen	Verwoorden/communiceren	Formeel handelen (formeel bewerking uitvoeren)
		Voorstellen-abstract (representeren van de werkelijkheid aan de hand van denkmodellen)
		Voorstellen -concreet (representeren van objecten en werkelijkheidssituaties in concrete afbeeldingen)
		Informeel handelen in werkelijkheidssituaties (doen)

Verder worden studenten geïnspireerd over verschillende activiteiten die ze kunnen uitvoeren met leerlingen rondom een rekencircuit gebruikmakend van bijvoorbeeld een balans en kosteloos materiaal bij meten, het gebruik van open en gesloten ontwikkelingsmaterialen bij meetkunde en telspelletjes rondom getallen. Als mentor mag je van een student verwachten dat hij, passend bij een doel van het SLO, een rekenactiviteit kan vormgeven. Studenten hebben kennism gemaakt met de methodes SemSom en Getal & Ruimte Junior en kunnen ook daar inspiratie uit halen.

SLO (2019). *Inhoudskaarten Jonge kind*. Verkregen op 18 februari, 2025, van Doelen jonge kind - SLO Van Groenestijn, M., Borghouts, C. & Jansen, C. (2011). *Protocol Ernstige RekenWiskunde-problemen en Dyscalculie*. Van Gorcum.

3. Zaakvakken

Studenten krijgen binnen de module kindportret enkele zaakvaklessen waarin de ontwikkeling van jonge kinderen met betrekking tot het verkennen van de wereld centraal staat. Bij aardrijkskunde komen de ontwikkeling van de ruimtelijke oriëntatie en voorbereidende kaartvaardigheden aan de orde. Bij geschiedenis leert de student over het ontwikkelen van historisch tijdsbesef bij jonge kinderen en hoe je de historische interesse van kinderen kunt aanwakken. Bij natuur/techniek komt vooral de ontwikkeling van de onderzoekende houding bij kinderen aan bod. De student maakt bij de bijeenkomsten ook kennis met de SLO-inhoudskaarten jonge kind van het domein Oriëntatie op jezelf en de wereld.

Tijdens de module thematisch/ontwikkelingsgericht onderwijs is de insteek van de zaakvaklessen thematisch. Studenten krijgen voorbeelden van hoe zij aspecten van de verschillende zaakvakken in een thema kunnen verwerken. Centraal staan daarbij de thema's Kerst en Winter. Wij stimuleren studenten om bij het ontwerp van de themaweeke op stage te werken vanuit de inhoudskaarten jonge kind van SLO. Wij verwachten bij het ontwerp van de themaweeke ook toepassing van vakdidactische principes die in de bijeenkomsten worden behandeld.

Toepassen vakdidactische principes zaakvakken in de onderbouw

Het doel van ons onderwijs is dat de student bij het ontwerpen van de themawEEK voor de stage gebruik kan maken van vakinhouden en vakdidactische principes van de zaakvakken. Hieronder ook enkele suggesties voor activiteiten die de student kan ontwerpen:

- Opbouwen van het thema volgens de cirkel van onderzoekend en/of ontwerpend leren
- Leren door te doen
- Materiaalgebruik: leerlingen nieuwsgierig maken, laten observeren, woorden leren kennen....Bv: speculaas – welke kruiden zitten erin? Ook de kruiden meenemen en laten voelen, ruiken, proeven
- Interesse aanwakkeren in de wereld om hen heen: historische, geografische, technische... interesse wekken; bv. kinderfoto's verzamelen van de juffen op school, van ouders/grootouders van kinderen
- Vergelijkingen tussen heden en verleden: speelgoed; een oud huis en een nieuw huis
- Oriëntatie in de ruimte oefenen: eenvoudige route volgens plattegrond lopen, het klaslokaal van bovenaf bekijken
- Waarderen van je omgeving: Wat is een fijne plek en hoe richt je die in?
- Verhalen vertellen over/uit een andere tijd: Prentenboeken passend bij thema ridders & kastelen; sprookjes.

4. Kunstvakken

Stimuleer dat de student beeldende-, dans -, drama- en muziekactiviteiten uitvoert. En spelenderwijs kennismaat met de "taal" van kunst. Stimuleer dat hij experimenteert met de mogelijkheden van beeld, beweging, klank en stem.

Het SLO stelt een aantal te onderscheiden domeinen kunstzinnige oriëntatie bij het jonge kind, waarbij het doorlopen van een creatief proces centraal staat.

- kijken naar, luisteren naar, praten over kunst. Het meemaken van kunst en hier betekenis aangeven.
- Kennismaken met de materie van de diverse kunstvakken.
- Het maken van kunst.
- Reflecteren op kunst van zichzelf en de ander.

In de modules "Kindportret" en "Thematisch ontwikkelingsgericht onderwijs" leert de student aan te sluiten bij de verschillende ontwikkelingsgebieden: de cognitieve, creatieve, de motorisch-zintuigelijke en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling. In kunstactiviteiten komen die in samenhang aan bod, waarbij natuurlijk altijd een bijzonder muzikaal, dansant, dramatisch of beeldend accent gelegd kan worden. De leerling wordt in zijn totaliteit aangesproken: hoofd, hart en handen.

Aandachtspunten daarbij zijn de volgende:

Opmerking mentor

- De student opent met een motiverende opening waarin zowel de betekenisvolle context (thema) als het vakinhoudelijk doel op inspirerende wijze worden geïntroduceerd (bij voorkeur door als leerkracht zelf voor te spelen).
- De student geeft ruimte voor en stimuleert de kinderen om te fantaseren, onderzoeken en experimenteren.
- De student biedt veiligheid tijdens de processen, zodat hij de kinderen kan uitdagen tot verder onderzoek. Dit gebeurt door het maken van heldere afspraken zowel auditief als visueel.

- De student is actief bezig met het observeren en op positieve wijze coachen en begeleiden van de kinderen.
- De leerkracht probeert het spel/het werk van de kinderen doelgericht te verbeteren en te reageren op impulsen vanuit de groep.
- De student evalueert samen met de kinderen op constructieve wijze.
- De kinderen mogen bewegen, onderzoeken en geluid maken binnen de afspraken die gelden. Er is sprake van een vrolijke georganiseerde chaos en er is ruimte voor plezier.

Bespreekvragen die na afloop van een beeldende, muzikale, dansante of drama- activiteit onderwerp van overleg kunnen zijn:

4.1. Algemene feedbackaspecten

- Wat was de betekenisvolle context (thema) van je activiteit?
- Hoe heb je deze context gekozen?
- Op welke manier heb je de betekenisvolle context in je les verweven?
- Waarom op bepaalde momenten juist wel en andere niet?
- Hoe heb je gezorgd voor een veilig pedagogisch klimaat waarin de kinderen durven te creëren, te dansen, te bewegen, te spelen, te zingen en te musiceren?
- Hoe heb je rekening gehouden met de vrije situatie waarin de activiteit plaatsvindt?
- Welke regels en afspraken heb je gemaakt en hoe ben je tijdens de activiteit met deze regels en afspraken omgegaan?
- Hoe verhoudt de beginsituatie zich tot je doel?
- Welke kinderen zijn je in positieve zin opgevallen?
- Hoe heb je ingespeeld op de verschillende behoeften van de kinderen?

- Hoe heb je ze uitgedaagd om verder te gaan binnen hun eigen mogelijkheden?
- Heeft de opbouw van jouw activiteit bijgedragen aan het behalen van je doell(en)?
- Hoe verhouden de verschillende onderdelen/opdrachten in de activiteit zich tot de doell(en)?
- Welke verschillende rollen heb jij aangenomen tijdens de les (coach, inspirator, leider, observator)? Waarom nam je op dat moment die rol aan?
- Hoe heb jij in die rollen gehandeld en wat was het effect hiervan?
- Op welke manier heb je in je lesontwerp ervoor gezorgd dat er verschillende uitkomsten mogelijk zijn voor de kinderen? Hoe heb je het onderzoek gestimuleerd?
- Is het je gelukt om je in te leven in de leefwereld van de kinderen?
- Kon je hierbij passende taal gebruiken in de feedback op de kinderen?

4.2. Feedback op beeldende activiteiten:

- Hoe heb je de kinderen begeleid en uitgenodigd om in een creatief proces te stappen? Hoe heb je ze uitgenodigd om te experimenteren?
- Wat heb je gedaan om de kinderen te stimuleren om te reflecteren?
- Welke vragen heb je gesteld in de verschillende fasen van de opdracht?

4.3. Drama

- Hoe heb je de kinderen in jouw begeleiding tijdens de les uitgenodigd om creatief te denken/maken/spelen?
- Wat heb je gedaan om het spel van de kinderen te begeleiden?
- Heb je zelf voor- of meegespeeld met de kinderen?
- Hoe was het om dat te doen?

- Wat was het effect daarvan op (het spel van) de kinderen?

4.4. Feedback op dansante activiteiten:

- Hoe heb je de kinderen in jouw begeleiding tijdens de les uitgenodigd om creatief te denken/te creëren/te bewegen? Wat heb je gedaan om het dansen, bewegen van de kinderen te begeleiden?
- Heb je zelf voor- of meegedanst met de kinderen?
- Hoe was het om dat te doen?
- Wat was het effect daarvan op (het dansen van) de kinderen?

4.5. Feedback op muziekactiviteiten:

- Hoe heb je geprobeerd aan te sluiten bij de muzikale ontwikkeling van de kinderen? Hoe heb je ingespeeld op muzikale ideeën/impulsen van de kinderen?
- Wat viel je op aan het gedrag van de kinderen tijdens het zingen, spelen, luisteren, bewegen, lezen en noteren?
- Op welke wijze heb je gewerkt aan de kwaliteit van de muzikale activiteit?
- Hoe heb je binnen de gekozen muzikale activiteit gewerkt aan klank, vorm of betekenis?
- Heb je zelf voor- of meegespeeld met de kinderen?
- Hoe was het om dat te doen?
- Wat was het effect daarvan op (het muzikale spel van) de kinderen?
- Heb je zelf voor- of meegespeeld met de kinderen?
- Hoe was het om dat te doen?
- Wat was het effect daarvan op (het spel van) de kinderen?

Formulier Thematisch onderwijs onderbouw (Bijlage 1)
Let op: plaats elke activiteit op een nieuwe regel. Zet een X bij het betreffende ontwikkelingsgebied(en) en noteer de datum erbij. Geef de activiteiten voor blok 1 en blok 2 in een andere kleur weer.

Naam student						
Naam en groep basisschool						
Naam mentor						
	Ontwikkelingsgebied ->	Rekenen	Taal	Engels	Persoonsontwikkeling	Digitale geletterdheid
Activiteit						
Inloop						
Kring						
Spelactiviteit						
Speelwerkles						
Beweging / buiten						
Onderzoek/ ontwerpactiviteit						
Overgang						

Reflectie activiteiten Thematisch ontwikkelingsgericht aanbod

Feedback mentor op ontwerp thematisch ontwikkelingsgericht aanbod

Datum goedkeuring ontwerp:

Feedback mentor op uitvoering thematisch ontwikkelingsgericht aanbod (o.a. betekenisvolle inleiding en betrokkenheid kinderen, uitvoering verschillende activiteiten op minimaal 2 niveau's)

Datum en handtekening mentor

Motoriek		Kunstzinnige oriëntatie			Oriëntatie op jezelf en de wereld			
Hand-schrift-ontwikkeling	Bewegings-onderwijs	Beeldend	Muziek	Dans/drama	Natuur	Aardrijkskunde	Geschiedenis	Natuur & techniek

Analyse student op feedback (wat ga ik er mee doen!)

